

Citiți lecția din manual: *Crizele economiei de comandă: Raționalizarea alimentară, penuria bunurilor de consum, comerțul paralel, corupția*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Crizele economiei de comandă

1. Economia de comandă vs. economia subterană

- 1945-1962 - în România comunistă a fost implementat, după model sovietic, controlul economiei:
  - a. 6 martie 1945-30 decembrie 1947 - guvernarea Petru Groza a introdus economia socialistă planificată, bazată pe un sistem în care deciziile au fost în mâna organelor de partid;
  - b. 11 iunie 1948-27 aprilie 1962 - restructurarea economiei naționale prin Legile naționalizării (11 iunie 1948-19 aprilie 1950) și colectivizarea agriculturii (3-5 martie 1949-27 aprilie 1962);
- 1948-1989 - sarcina elaborării strategiilor de dezvoltare ale economiei naționale a revenit Comitetului de Stat al Planificării, care a implementat planuri anuale (1949-1950) și cincinale (1951-1989) ⇒ apariția și dezvoltarea economiei de comandă;
- economia de comandă, reprezentată de industrializarea forțată și colectivizare, a implicat costuri mari, resimțite de populație prin impunerea raționalizării consumului intern;
- pentru a limita economia subterană practică atât de populație, cât și de birocrăția de partid, o consecință directă a economiei de comandă, regimul comunist a adoptat următoarele măsuri:
  - a. 24 iunie 1968 - adoptarea Legii nr. 18 privind controlul provenienței unor bunuri ale persoanelor fizice, care nu au fost dobândite în mod licit (sau „*Legea ilicitului*”) a încercat să stopeze fenomene precum acumularea de averi în dauna proprietății socialiste, corupția structurilor de forță ale regimului (Securitatea și Miliția) și generalizarea furtului (îngrășăminte chimice, materiale de construcții, cherestea, var, ciment, țevi pentru instalații de apă, cereale, animale domestice, furaje, combustibili și băuturi alcoolice) ⇒ accentuarea corupției și a furturilor la nivel național;
  - b. 9 octombrie 1981 - adoptarea Decretului nr. 306 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea unor fapte care afectează buna aprovizionare a populației a urmărit oprirea furturilor, distrugerilor și degradarea produselor agricole, iar specula cu produse alimentare (ulei, zahăr, făină, mălai, orez și cafea) a fost pedepsită cu închisoare de la șase luni la cinci ani ⇒ diversificarea fenomenului speculei.

2. Economia de penurie

- 1981-1989 - ca urmare a politicii regimului comunist de a achita împrumuturile externe (11.4 miliarde de dolari), s-au accentuat restricțiile impuse populației (penurie alimentară, raționalizarea energiei electrice, a agentului termic și a combustibilului) ⇒ lipsa bunurilor de consum, propagarea corupției și dezvoltarea comerțului paralel și a contrabandei;
- ca să mascheze penuria alimentară, Iulian Mincu, medicul personal al lui Ceaușescu, a inventat un program de „*alimentație rațională*”, motivând că nu este sănătos ca un adult să consume mai mult de 3000 de calorii pe zi ⇒ produsele de import, precum cafeaua, au fost înlocuite cu surrogate („*nechezol*”), iar produsele alimentare de pe piața internă cu surrogate (salamul cu soia), sau subproduse, precum picioarele și căpățânile de porc („*adidași*” și „*calculatoare*”);
- românii s-au adaptat la noile realități economice și au început să caute metode creative de a înlocui produsele de larg consum, de a „*face rost*” prin sistemul de cunoșuți sau prin mită, mai importante decât banii devenind „*relațiile*”, sau așa numitele „*pile*” sau P.C.R. (Pile, Cunoștințe și Relații);
- totodată, a apărut un comerț paralel cu produse furate de la locul de muncă (alimente și produse alcoolice), produse confecționate obținute prin contrabandă din străinătate (săpunuri, produse de igienă, medicamente, cafea, țigări, aparate electronice și dulciuri), considerate produse de lux, dar și o „*monedă de schimb*” pentru obținerea unor avantaje, fiind oferite drept mită sau cadouri;
- decembrie 1989 - lipsa de realism a conducerii comuniste, corelată cu prăbușirea regimurilor totalitare din Europa de Est, a condus la izbucnirea revoluției și la căderea regimului ceaușist.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=PE13khxFD3g>

<https://www.youtube.com/watch?v=gDlPynRdUyU>

Fișă de lucru: Crizele economiei de comandă

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „La sfârșitul lunii martie am lichidat datoria externă a țării, care în 1980 reprezenta peste 11 miliarde dolari. În total, din 1975 până în martie 1989 am plătit circa 21 miliarde dolari, din care dobânda reprezintă peste 7 miliarde dolari. În acestea nu sunt cuprinse datoriile pe care le-am avut în ruble și care, de asemenea, au fost demult achitate. În prezent, țara noastră are de încasat din creditele pe care le-a acordat diferitelor state peste 2.5 miliarde dolari.”

(Scânteia, articolul Cuvântarea lui Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 12 aprilie 1989)

B. „Țigările Kent constituie, alături de Dolar principala monedă de schimb în Republica Socialistă România. Cu mult înaintea Leului, moneda locală. Fără a avea neapărat o explicație rațională, un pachet de Kent este bun în aproape orice situație, chiar și pentru a mitui un agent de circulație. Atenție, însă, nu se acceptă decât Kent lung, țigările scurte nu sunt bune decât pentru fumat.”

(Bernard Poulet, *Mic dicționar român*)

1. Identificați, pe baza sursei A, perioada în care a fost acumulată datoria externă.

2. Precizați, pe baza sursei B, care au fost consecințele raționalizării impuse de comuniști.

3. Formulați, pe baza sursei A, un punct de vedere în legătură cu modul în care a fost lichidată datoria externă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mălăelea, Daniel, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, Prună, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Akademos Art, București, 2025.
2. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Gîlă, Cristina-Iulia, Șerban, Nicolae, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Booklet, București, 2025.
3. Stoica, Stan (coordonator), Ștefănescu, Alexandru V., Preda, Elena, Becheru, Dragoș, Bilcea, Valentina, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura CD Press, București, 2025.
4. Bălănescu, Flori (coordonator), Anton, Mioara, Muller, Carmen, Mihai, Florin-Răzvan, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2025.
5. Ghețău, Gheorghe-Florin (coordonator), Bratu, Alina, Ghețău, Olenca-Georgiana, Radu, Adriana, Szakacs, Roxana-Gabriela, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2025.
6. Dobrințu, Dorin, Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana, Gheorghe, Maria Mariana, *Istoria comunismului din România: Manual pentru clasa a XII-a/a XIII-a*, Editura Litera, București, 2025.
7. Deletant, Denis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
8. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
9. Kenyon, Paul, *Copiii nopții: povestea stranie și eroică a României moderne*, Editura Litera, București, 2022.

